

9. Гордєєва Т.А. Імплементація аудиту ефективності використання бюджетних коштів у практиці державного фінансового контролю / Т.А. Гордєєва, О.В. Петришина // Вісник Хмельницького національного університету. – 2015. – Вип. 3(3). – с. 32-34.

10. Бугай Т. В. Методичні підходи до оцінки ефективності бюджетного процесу в Україні [Текст] / Т. В. Бугай // Ефективна економіка. – 2015. – № 9.

11. Апатова Н. В. Оцінка ефективності місцевих бюджетів / Н. В. Апатова, Р. Ш. Меджитова // Економіка Крима. – 2010. – № 4 (33). – С. 104–107.

12. Ермолович Л.Л. Аналіз господарської діяльності підприємства: Учеб. посібник / під ред. Л.Л. Ермолович - Мн.: Інтерпрессервіс; Екоперспектіва, 2001. - 576 с.

13. Кужелєв М. О. Особливості формування державної фінансової політики в умовах європейської інтеграції України / М.О. Кужелєв, М.О. Житар // Збірник наукових праць Національного університету державної податкової служби України: електронне наукове видання [Електронний ресурс] / Національний університет державної податкової служби України. – 2015. - № 2. – С. 154-163.

Стаття надійшла: 22.06.2017 р.

Рецензент: д.е.н., проф. Дмитрієв І.А.

Рецензент: д.е.н., доц. Горовий Д.А.

УДК: 378 +364

JEL Classification: A 22

ХАРАКТЕРНІ ОСОБЛИВОСТІ ІНКЛЮЗИВНОЇ ОСВІТИ У ВІТЧИЗНЯНИХ УНІВЕРСИТЕТАХ

Панченко А.В., к.е.н., доцент

Герера Я.Т., магістр

Національний університет «Львівська Політехніка»

Анотація. Молодь з інвалідністю потребують соціального захисту і створення таких умов життя, щоб успішно інтегруватися у суспільстві. Навчання та подальше їх працевлаштування є ключовою можливістю їх адаптації та самореалізації. Предметом дослідження є існуюча модель навчання молоді з інвалідністю у вищих навчальних закладах України. В результаті досліджень виявлено, що в Україні є ґрунтовна законодавча база, яка забезпечує молоді з інвалідністю можливість навчатися та працювати на рівних умовах у суспільстві, проте ці гарантії не виконуються, через низку економічних та соціальних причин. В нашій державі нині активно розвивається інклюзія у дошкільних та шкільних закладах. Проте на початковому етапі становлення інклюзивна освіта у вищій школі, що спричинено складністю адаптації різнопланових спеціальностей до індивідуальних потреб молоді з інвалідністю. Метою роботи є визначення перших етапів, які повинні здійснити вищі навчальні заклади України для забезпечення реалізації права на навчання молоді з інвалідністю. Для проведення дослідження використовувались методи спостереження – аналіз та вивчення наукових публікацій та чинного законодавства України, для визначення поняття інклюзії, вимірювання - аналіз чисельності дітей-інвалідів, що навчаються у закладах освіти різних рівнів, систематизація та узагальнення – розроблення узагальненої класифікації, яка допоможе конкретніше розуміти проблему певної категорії інвалідності та визначити напрями вирішення цієї проблеми. Наведені пропозиції сприятимуть становленню інклюзивної освіти в університетах.

Ключові слова: інклюзія, молоді з інвалідністю, інклюзивна освіта, університет, суспільство, професії, навчальне середовище.

CHARACTERISTIC FEATURES OF INCLUSIVE EDUCATION IN DOMESTIC UNIVERSITIES

Anna Panchenko, PhD in Economics, Associate Professor

Yana Hereha

Lviv Polytechnic National University

Summary. Youth with invalidity need social protection and the creation of living conditions in order to successfully integrate into society. Learning and further employment is a main opportunity for their adaptation and self-realization. The subject of the research is the existing model of training of youth with invalidity in higher educational institutions of Ukraine. As a result of the research, it was revealed that Ukraine has a thorough legislative base that provides youth with invalidity with an opportunity to study and work on an equal conditions in society, but these guarantees are fall for a few of economic and social reasons. Inclusion in preschool and school set-

tings is developing in our country today. However, at the initial stage of formation, inclusive education in higher education is due to the complexity of the adaptation of diverse specialties to the individual needs of youth with invalidity. The purpose of the work is to identify the first stages that higher education institutions in Ukraine must implement to ensure the implementation of the right to study youth with disabilities. For the purpose of the study, the methods of observation were used - analysis and study of scientific publications and current legislation of Ukraine, for definition of the concept of inclusion, measurement - analysis of the number of children with disabilities, studying at educational institutions of different levels, systematization and generalization - development of a generalized classification, which will help to understand more concretely the problem of a specific category of disability and identify ways to decide this problem. This suggestions will contribute to the formation of inclusive education at universities.

Key words: *inclusiveness, youth with invalidity, inclusive education, university, society, professions, educational environment.*

Постановка проблеми. В Україні гострою є проблема навчання молоді з інвалідністю. Більшість таких осіб є асоціальні, але не за власним бажанням, а через те що існуюча система комунікації суспільства, побудована таким чином що відбувається їх штучна ізоляція. Так, нині інфраструктура навчальних закладів, громадських місць, офісних, житлових будинків, транспорту є у більшості випадків не пристосована для людей з особливими потребами. А це в свою чергу знижує їх мобільність, створює умови для їх ізольованості і зменшує їх можливості у веденні звичайно способу життя, в якому є повноцінне навчання, спорт та працевлаштування.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Аналіз наявних наукових публікацій свідчить про те, що проблема інклюзії у вищих навчальних закладах є актуальною для багатьох науковців та має підґрунтя із чисельних розроблених теоретико-організаційних методів впровадження інклюзії, ці питання зокрема розглядали: І.Древко, К.Кольченко, Г.Нікулін. Значна увага Ю.Богінської, А.Кравцова, Т.Таланчук. Проте й надалі залишається важливим дослідити напрями розвитку інклюзивної освіти в університетах, способи адаптації існуючої освітньої системи до потреб молоді з інвалідністю.

Невирішені складові загальної проблеми. Нині в Україні є лише два ВНЗ, які спеціалізуються на навчанні молоді з особливими потребами, при цьому навчання відбувається в спецгрупах. Такий підхід є неефективним, бо студенти залишаються ізольовані, і надалі виникає проблема соціалізації такої молоді, їх несприйняття в суспільстві та перешкоди у працевлаштуванні. Метою роботи є визначення конкретних кроків, які допоможуть вищим навчальним закладам України забезпечити достойні умови для навчання та подальшого працевлаштування молоді з особливими потребами.

Формулювання цілей статті. Відповідно до мети поставлені та вирішені такі цілі:

- Визначено поняття інклюзії, інклюзивного навчання;
- Проаналізовано законодавчу базу інклюзивної освіти в Україні;
- Проведено узагальнену класифікацію порушень здоров'я, для визначення проблем у здобутті вищої освіти;
- Запропоновано першочергові етапи, які повинні здійснити вищі навчальні заклади України для допомоги у реалізації права на освіту молоді з інвалідністю.

Виклад основного матеріалу дослідження. Згідно із Конституцією України та Законом України «Про основи соціальної захищеності інвалідів в Україні», особи з інвалідністю володіють усіма правами та можливостями, на рівні з іншими громадянами, і діяльність держави щодо інвалідів повинна проявлятися у створенні комфортних умов їхнього життя, усунення бар'єрів. Держава гарантує інвалідам дошкільне виховання, здобуття освіти на рівні, що відповідає їх здібностям і можливостям. Навчальні заклади надають освітні послуги інвалідам нарівні з іншими громадянами, у тому числі шляхом створення належного кадрового, матеріально-технічного забезпечення та забезпечення розумного пристосування, що враховує індивідуальні потреби інваліда [1,2].

Тобто право людини на освіту є законодавчо обумовлений, і необхідно прикласти всі зусилля, щоб забезпечити реалізацію цього права.

Становлення людини як особистості це складний процес в основі якого є навчання і робота. Більшість людей з особливими потребами нажалі не мають можливостей навчатись в університетах, а якщо навчання таки відбувається, воно не гарантує працевлаштування. Розуміння глибини цієї проблеми змушує шукати шляхи її розв'язання. Необхідно формувати механізм навчання молоді з особливими потребами в університетах, сприяти

їх працевлаштуванню. Адже не можливо називати успішними колективи, університети, державу в яких ігноруються потреби людей з інвалідністю.

На основі статистичного збірника Державної служби статистики України проведено аналіз частки дітей-інвалідів, що навчаються у їх загальній чисельності (табл. 1). [3]

Таблиця 1 - Кількість дітей-інвалідів, що навчаються в Україні

Ро- ки	Кіль- кість дітей- інвалі- дів у дошкі- льних навча- льних закла- дах	Кількість учнів- інвалідів у денних загально- освітніх навчальних закладах	Кількість осіб з фізичними та розумовими вадами у професійно - технічних навчальних закладах	Кількість інвалідів серед студентів вищих навчальних закладів	Загальна чисель- ність ді- тей- інвалідів, що на- вчаються тис.ос	Кіль- кість дітей- інвалі- дів, тис.ос	Частка ді- тей- інвалідів, що навча- ються, у загальній чисельнос- ті, %
2010	6766	62804	6140	17242	92,952	157,5	59,02
2011	7339	64111	6362	18239	96,051	165,1	58,18
2012	7950	58586	6442	18825	91,803	166,2	55,24
2013	8519	64077	6437	19573	98,606	167,1	59,01
2014	7746	59642	5098	16417	88,903	168,34	52,81
2015	8357	62075	5368	16090	91,89	151,14	60,80

Згідно із даними таблиці можна зробити висновок, що з усієї чисельності дітей-інвалідів, що на початок 2016 року становлять майже 6% усієї чисельності інвалідів в Україні, навчаються трошки більше половини, хоча і у 2015 році присутня позитивна динаміка. Також помітно, що чисельність дітей-інвалідів, що здобувають професію у вищих навчальних закладах та у професійно-технічних навчальних закладах є значно нижчою, ніж чисельність дітей, що навчаються у дошкільних і шкільних навчальних закладах. З цього можна зробити висновок, про непристосованість ВНЗ України до навчання молоді з особливими потребами.

В Україні є університети, зокрема це і Львівська політехніка, які прагнуть навчати молодь з особливими потребами, проте це складно зробити. Тому що, немає ефективних інструментів навчання таких осіб в університеті. Крім того, значній кількості осіб з особливими потребами університети відмовляють в навчанні, основними причинами є: невідповідність інфраструктури університету, відсутність програм навчання для людей з особливими потребами. Ситуація, при якій ВНЗ є недоступним для певної категорії людей, в силу своєї інфраструктурної недопрацьованості, може привести до втрати ним статусу «національного», адже саме це є одним з критеріїв, заявлено Міністерством регіонального розвитку. Таким чином, гостро стоїть потреба розробки механізму навчання молоді з особливими потребами в українських університетах. На нашу думку, в основі цього механізму повинні бути потреби молоді з інвалідністю і потреби роботодавців. Адже навчання без можливості працевлаштування, лише частково посприяє інклюзії молоді з особливими потребами. Нині такий підхід в Україні не застосовується.

В Україні важливу роль в соціалізації людей з особливими потребами відіграють спеціалізовані інтернати, школи. Більшість з них спеціалізуються за певними вадами (для нечуючих, інвалідів зору, інвалідів з фізичними, розумовими вадами). Такі структури є дуже важливими, бо вони є для людей з особливими потребами своєрідним мостиком, який дозволяє отримати необхідні навички для комунікації між собою та життя в суспільстві. Проте, цього є недостатньо, адже людина з особливими потребами та її сім'я залишаються ізольованими, вони не мають можливості гармонійно соціалізуватися. Суспільство ніби не помічає їх проблем, відкуповуючись від них мізерною пенсією і не значними пільгами, при цьому ігноруючи їх основну потребу в можливості реалізації їх як особистостей.

З 2006-го року ООН прийняла «Конвенцію про права інвалідів». У цій Конвенції записано, що «кожний інвалід має право на повагу його фізичної та психічної цілісності».

ті нарівні з іншими» (стаття 17) [4]. Відповідно до цього, будь який інвалід має право навчатись у навчальних закладах на рівні із іншими людьми, які не мають обмежених можливостей. Це право має забезпечуватись на державному рівні. Саме тому все більшої популярності має інклюзія людей з обмеженими можливостями. І світова практика підтвердила ефективність саме інклюзивної освіти, адже таким чином людина з інвалідністю не відчувається ізольованою а нарівні різних освітніх закладів: садочок, школа, коледж, технікум, університет проходять соціалізацію.

Законом України «Про освіту» від 05.09.2017р. визначено поняття інклюзивного навчання, як системи освітніх послуг, гарантованих державою, що базується на принципах недискримінації, врахування багатоманітності людини, ефективного залучення та включення до освітнього процесу всіх його учасників [5].

Вперше цільова освітня субвенція на інклюзивну освіту у розмірі 209 млн. грн закладена у бюджет 2017 року, і направлена на вирішення питань з матеріально-технічною базою, необхідною для створення інклюзивних класів. Проте відповідальними за фінансування створення таких класів є місцеві органи влади. Уряд стверджує, що щорічні витрати з бюджету на інклюзивну освіту будуть збільшуватися. У проекті бюджету на 2018 рік передбачено цільову субвенцію на інклюзивну освіту в розмірі 504 мільйони гривень [6]. Проте ця субвенція спрямована лише на надання підтримки у створення інклюзивних класів у загальноосвітніх закладах. Тобто інклюзія у вищих навчальних закладах не фінансується з державного бюджету. Усі витрати несе ВНЗ самостійно.

Ініціаторами та активними лобістами впровадження інклюзивної освіти в Україні були і є неурядові організації та батьківські об'єднання. Згідно з законодавством України фінансування організації інклюзивного навчання здійснюється за рахунок (рис. 1): державного бюджету та бюджетів різних рівнів, коштів місцевих громад та коштів громадських, благодійних і міжнародних організацій [7].

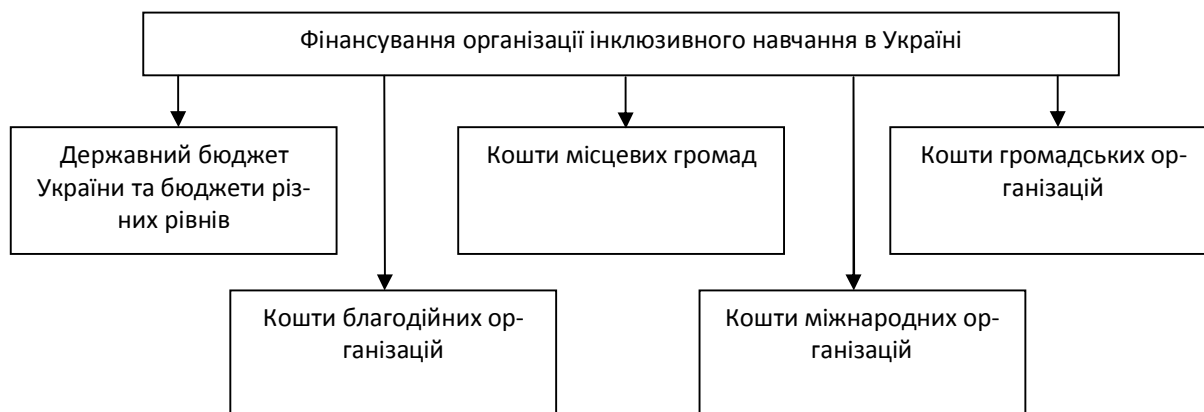

Рисунок 1 – Фінансування організації інклюзивного навчання згідно законодавства України

Для того, щоб забезпечити людям з обмеженими можливостями реалізацію їхніх прав на освіту через механізм інклюзії, спочатку потрібно визначити проблеми, з якими щоденно зіштовхуються, перешкоди, які перешкоджають навчанню, та докласти усіх зусиль, щоб знешкодити ці бар'єри. Для того щоб визначити, які бар'єри можуть виникати при вступі молоді з інвалідністю у навчальні заклади, ми вирішили дослідити типи фізичних і психологічних відхилень і відповідно до них розробити можливі заходи сприяння інклюзії в університетах. Для цього проаналізовано Наказ міністерства охорони здоров'я «Про затвердження Інструкції про встановлення груп інвалідності» [8] (табл. 2).

Таблиця 2 – Типологія інвалідності за фізичними і психологічними відхиленнями

1. Фізичні відхилення	
1.1. Сенсорні порушення	
1.1.1 Зорові порушення	Функціональні порушення органів зору, що супроводжуються повною або частковою втратою здатності бачити (сліпота, часткова втрата зору, анофтальм, птоз тощо). Людині, яка втратила здатність бачити потрібно навчитись сприймати інформацію лише на слух, або за допомогою текстів шрифтом Брайля. Для навчання такої людини необхідні аудіо-записи тексту, які можна прослуховувати. Проте, такий метод несе велике навантаження на мозок та призводить до втрати грамотності, адже людина повністю відтворює почутий текст, тому необхідно аудіо-лекції комбінувати із книгами шрифтом Брайля
1.1.2. Слухові порушення	Функціональні порушення зовнішніх чи внутрішніх органів слуху та/чи ділянок мозку, що відповідають за слухове сприйняття, або психічні обмеження, що призводять до повної або часткової втрати здатності чути. Людина, яка має слухові порушення необхідно сприймати інформацію лише зорово, за допомогою друкованих варіантів книг, лекцій, інструкцій, схем тощо
1.1.3. Мовні порушення	Функціональні порушення органів та/чи ділянок мозку, що відповідають за мовлення, або психічні обмеження, що призводять до повної або часткової втрати здатності говорити. Проблема людини з такими порушеннями полягає у неможливості працювати на професіях, де потрібно вести переговори. Процес навчання потрібно перевести у письмову форму, адже у зв'язку з хворобою, неможливо проводити усну оцінку знань. Також для психологічного комфорту людини, бажано щоб у колективі була людина, яка володіє мовою жестів, з якою хворий міг би постійно контактувати
1.2. Порушення опорно-рухової системи	
1.2.1 Повний параліч або кукси верхніх та нижніх кінцівок	Хвороби, пов'язані з неможливістю людині самостійно пересуватись, обслуговувати себе та здійснювати маніпуляції верхніми чи нижніми кінцівками. Зазвичай такі люди або прикуті до ліжка, або пересуваються у інвалідних візках лише з допомогою інших людей. Для таких людей є дуже важливою соціалізація, почуття важливості у суспільстві. В межах своїх можливостей такі люди можуть виконувати певні інтелектуальні роботи
1.2.2. Люди у візках	Функціональні порушення чи відсутність нижніх кінцівок, які для пересування замінюються інвалідними візками. Для таких людей особливою проблемою є сходи, пороги, необлаштовані кабінети та туалети. Для успішного навчання необхідно лише зробити університети доступнішими, тобто пандуси, ліфти, організація окремих туалетів, зручний в'їзд до корпусу
1.2.3. Кукси або втрата функціональності верхніх кінцівок	Люди з такими відхиленнями мають лише проблему в неможливості писати та працювати за технікою. Процес навчання такої людини повинен бути забезпечений друкованими варіантами книг, лекцій, інструкцій, схем тощо, а процес перевірки знань лише усним
1.2.4. Люди, що мають труднощі в самостійному пересуванні	Хвороби, що ускладнюють пересування, і вимагають допоміжних інструментів, таких як тростина, ходунки, тощо. Така проблема не потребує особливих облаштувань, за винятком нормальної інфраструктури корпусів, тобто сходинок оптимальної висоти, чи робочого ліфта
1.2.5. Порушення внутрішніх органів	Ситуації, при яких людям присвоєно інвалідність у зв'язку з хворобами, що пов'язані із порушенням нормального функціонування внутрішніх органів. Такі люди не потребують особливих умов, окрім звичайних, таких як чисті аудиторії, без пилу, який не дозволить нормально навчатись людям з проблемами органів дихання, наявність точок для нормального харчування, для людей з проблемами органів травлення тощо
2. Психічні відхилення	
2.1. Розумова відсталість	Хвороби, вроджені чи набуті, що призводять до зниження інтелектуальних можливостей, загальну недорозвинутість інтелекту, психіки та людини в цілому. Залежно від ступеня відсталості, люди здатні освоювати певні прості професії, які не потребували б значного емоційного напруження та прийняття важливих рішень, оскільки такі люди потребують постійного контролю
2.2. Хвороби, пов'язані з розладом психіки та поведінки	Шизофренія, епілепсія та психопатоподібні розлади. Підбір професії та методів навчання напряму залежить від специфіки та проявів певної хвороби

Опираючись на наведену класифікацію, молодь з інвалідністю можна поділити ще на два типи: люди, які можуть бути безпосередньо присутніми у процесі навчання та люди, які в силу своїх фізичних та інтелектуальних можливостей не спроможні відвідувати регулярно навчання (рис. 2).

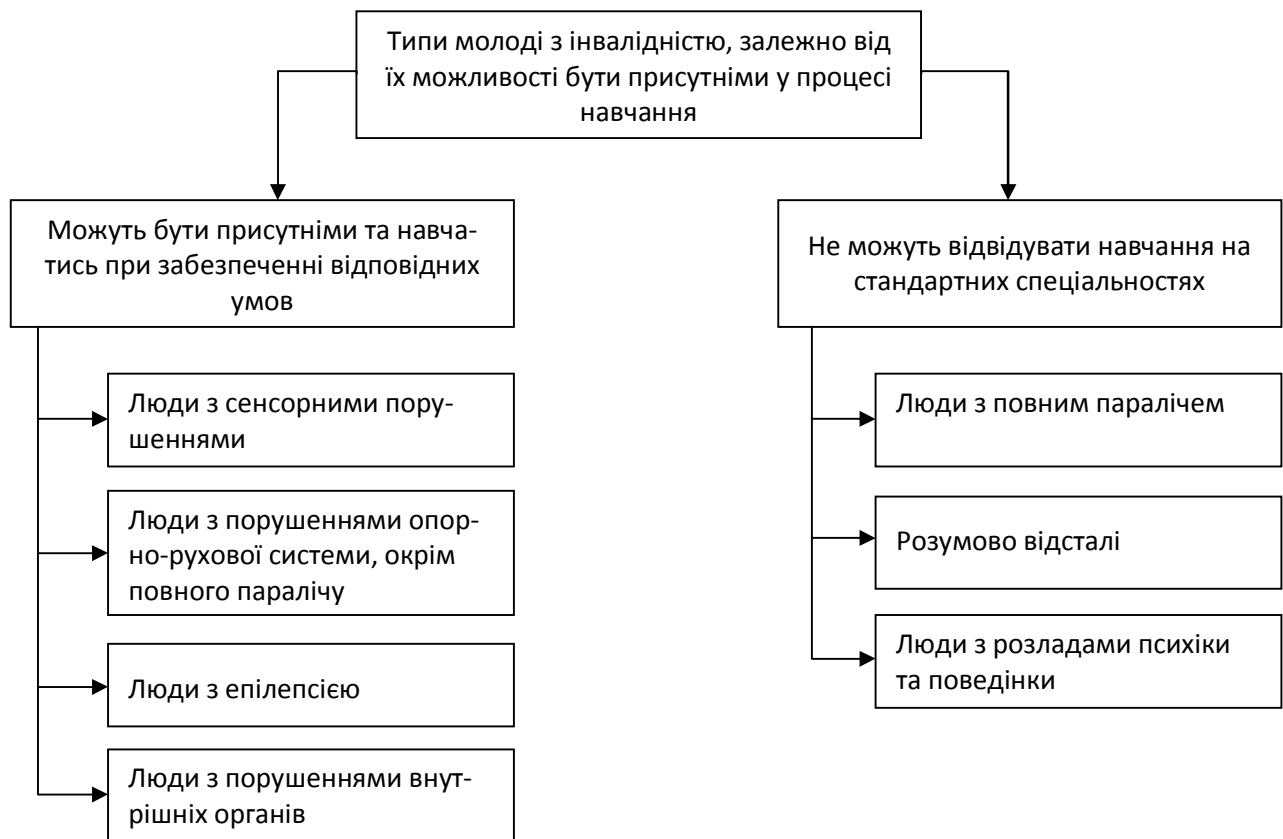

Рисунок 2 – Класифікація молоді з інвалідністю за ознакою можливості їх присутності у процесі навчання

Оскільки інклюзія - це процес включення людини з певними фізичними чи психологічними відхиленнями в соціум, зокрема до процесу навчання і здобуття певної професії, люди з інвалідністю повинні потрапляти в групи з іншими студентами на рівні, щоб не почуватись виділеними та адаптуватись до роботи в соціумі, оскільки важливо навчитись вирішувати власні проблеми та досягати поставленої мети самостійно, хоч і не без допомоги. Для багатьох існують соціальні бар'єри: насмішки, почуття «іншості». А для успішного здобуття поставлених цілей молоді з інвалідністю повинна почуватись зручно у середовищі, в яке вона потрапила. Посилаючись на гасло німецького проекту до якого долучилась Львівська політехніка "Без Обмежень - No Limits" необхідно - "Пристаювати середовище, а не людину", з групою повинні проводитись бесіди, викладачі повинні бути готові до роботи з неповносправними студентами, постійно проводитись психологічна підтримка інклюзивної групи.

Пропонуємо впровадження інклюзії у вищих навчальних закладах для молоді, що має змогу бути присутньою у навчальному процесі проводити за такими напрямками (рис. 3).

Рисунок 3 – Узагальнені напрями інклюзивної освіти молоді з інвалідністю у вищих навчальних закладах

Наведені етапи є узагальненими, оскільки кожна категорія молоді з інвалідністю має свої потреби, які потрібно задовольнити для комфортного навчання. Проте ці кроки можуть стати поштовхом для успішного впровадження інклюзії в університеті. Для категорії людей, які в силу своїх інтелектуальних можливостей, чи фізичної обмеженості не можуть здобувати професію на рівні з іншими студентами, пропонуємо розробити певну систему гуртків та секцій, де вони могли б здобувати певне ремесло, що забезпечить їм соціальну важливість та співучасть. Можливі напрями реалізації такого підходу подано на рис. 4.

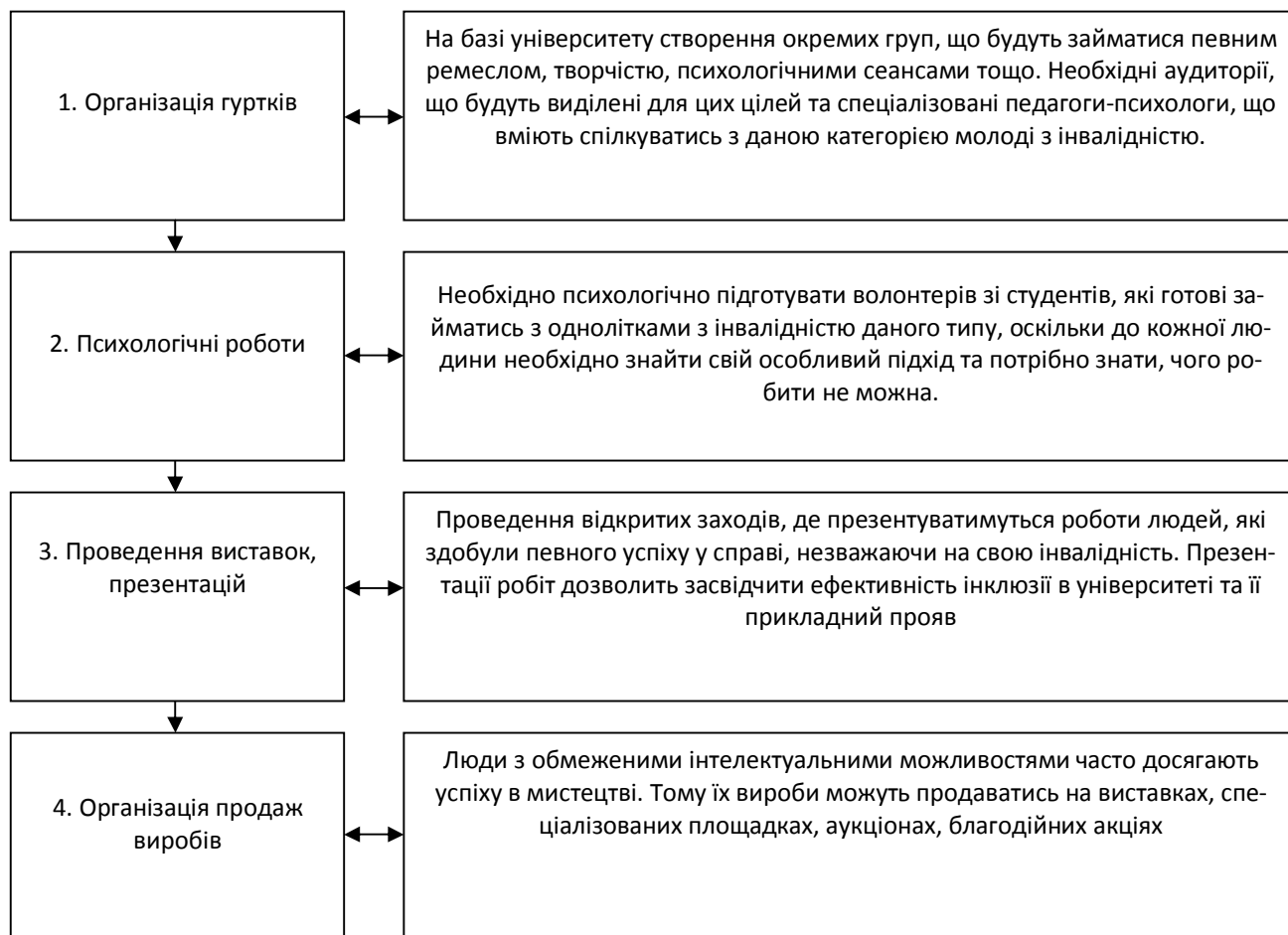

Рисунок 4 – Можливі напрями інклюзивної освіти в університетах для молоді з обмеженими інтелектуальними можливостями

З 2008 по 2013 роки в Україні діяв канадсько-український проект «Інклюзивна освіта для дітей з особливими потребами в Україні». Проект реалізували у двох пілотних регіонах – Львівській області та Автономній Республіці Криму. За результатами проекту у Львові 833 дитини з особливими потребами інтегровані в процес навчання і виховання у 95 закладах освіти. [9]

В межах проекту була створена «Мережа на підтримку інклюзії – Школа для всіх» з метою підтримки та розвитку інклюзивної освіти в Україні і надалі. Мережа об'єднує громадські організації, батьківські групи, навчальні заклади та інші зацікавлені інституції в просуванні інклюзивної політики та інклюзивного навчання в Україні на всіх рівнях суспільства. [10]

На основі цього проекту вищі навчальні заклади України розпочали власну діяльність по розробці та подальшому втіленню проектів інклюзії. Зокрема, Львівська політехніка брала активну участь в адмініструванні даного проекту. У 2015 році розпочався процес формування національної та міжнародної мережі співпраці «Без обмежень – No Limits». Було розпочато процес трансформації інфраструктури навчального середовища, який триває і до нині.

Висновок або наукова новизна. Процес інклюзії у вищих навчальних закладах є розпочато та покладено на відповідальність університету, який має забезпечити молоді з особливими потребами доступ до вищої освіти відповідного рівня, що гарантує їм держава. Проте діючого інструменту реалізації навчання для студентів з інвалідністю наразі немає. На відміну від чисельних теоретичних розробок, втілення в життя яких ускладнено відсутністю належного фінансування, кожен ВНЗ автономно запускає власні проекти, що спрямовані на облаштування корпусів та процесу навчання під особливі потреби студентів. Проте наразі, лише Вінницький недержавний Університет «Україна» вважається дійсно безбар'єрним та оптимізованим для неповносправної молоді. Окрім відсутності облаштованої інфраструктури, важливим нюансом є свідомість суспільства, яке повинне бути готовим до прийняття та відповідного ставлення до мо-

лоді з інвалідністю. В суспільстві повинне зникнути поняття «неповносправний», яке несе за собою думку про низьку соціалізованість та непотрібність. Кожна людина індивідуальна та унікальна, зі своїми потребами та особливостями. Для молоді з інвалідністю важливо зрозуміти, що вони в суспільстві не зайві.

Перелік посилань:

1. Конституція України від 28 червня 1996 р. //Відомості Верховної Ради України.-1996.-№30.-ст.141.
2. Про основи соціальної захищеності інвалідів в Україні: Закон України від 21 березня 1991 р.// Відомості Верховної Ради УРСР (ВВР), 1991, N 21, ст.252. [електронний ресурс] Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/875-12>
3. Офіційний сайт Державної служби статистики України (Електронний ресурс). - Режим доступу: <http://www.ukrstat.gov.ua>. - 2011.
4. Конвенція ООН про права осіб з інвалідністю від 13.12.2006р.// Конвенцію ратифіковано Законом № 1767-VI від 16.12.2009р. [електронний ресурс]. Режим доступу: http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_q71
5. Про освіту : Закон України від 05.09.2017р.// Відомості Верховної Ради (ВВР), 2017, № 38-39, ст.380. [електронний ресурс] Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/2145-19>
6. Про затвердження Порядку та умов надання субвенції з державного бюджету місцевим бюджетам на надання державної підтримки особам з особливими освітніми потребами: Постанова Кабінету Міністрів України від 14 лютого 2017 р. № 88.// [електронний ресурс] Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/88-2017-%D0%BF>
7. Наказ МОН N912 від 01.10.10 року «Про затвердження Концепції розвитку інклюзивного навчання» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://osvita.ua/legislation/Ser_osv/9189/
8. Про затвердження Інструкції про встановлення груп інвалідності: Наказ Міністерства охорони здоров'я України від 05.09.2011р. N 561//[електронний ресурс] Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/z1295-11>
9. Матеріали Zaxid Net [Електронний ресурс] / – 2005. – Режим доступу до ресурсу: <https://zaxid.net/>.
10. Мережа на підтримку інклюзії. Школа – для всіх [Електронний ресурс] / Канадсько-український проект «Інклюзивна освіта для дітей з особливими потребами в Україні». – 2013-2017. – Режим доступу до ресурсу: <http://education-inclusive.com/>.

Стаття надійшла: 10.06.2017 р.

Рецензент: д.е.н., проф. Дмитрієв І.А.

Рецензент: д.е.н., доц. Горюхов Д.А.

УДК 338.45

JEL Classification: L60, O10

ЕКОНОМІЧНА СУТНІСТЬ ТА ВИДОВІ ВІДМІННОСТІ ПОНЯТЬ ІНТЕНСИФІКАЦІЇ

Марченко В.М., д.е.н., професор

Покровська Н.М., аспірант

Національний технічний університет України

«Київський політехнічний інститут» ім. Ігоря Сікорського

Анотація. У статті досліджено видові відмінності та сутність понять інтенсифікації. Розглянуто наукові підходи до тлумачення дефініції поняття «інтенсифікація виробництва». Показано, що в сучасних умовах господарювання поняття «інтенсифікація виробництва» в його традиційному тлумаченні потребує переосмислення та уточнення. Запропоновано економічну категорію «інтенсифікація» структурувати за критерієм призначення основних її складових (функціональна структуризація) і розглядати такі її поняття як «інтенсифікація використання ресурсів», «інтенсифікація виробничого процесу», «інтенсифікація діяльності» та «інтенсифікація розвитку». Розглянуто сутність цих економічних понять. Показано, що пріоритетність напрямів інтенсифікації може бути критерієм для визначення типу моделі виробництва. В роботі запропоновано виділяти такі моделі: модель виробництва продукції традиційного попиту, експортоорієнтована модель, інноваційно орієнтована модель, інвес-